

• FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 34.

Lýsingaprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 25. august 1945.

Bladdið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

19. árg.

Fólkaflokksmenn rýma av tingi.

Teir seta alt inn á ein leik fyri at forða at dansk og føroysk króna verða sett
javn, hóast Føroyingar vinna ovurnógv í milliónum við tað.

Hví?

Sum allir menn vita, hevur Thorstein Petersen lagt sak móti
amtinum fyri at noyða nationalbankan at keypa frá Sjóvinnubankanum
pund, ið goymd eru og ikki meldað til veksling, tá ið tey skuldu verið
vekslað sambart lógarregluna.

Hví vórðu hesi pund goymd?

Hví vil Th. Petersen enn tá við sakarmáli nú noyða national-
bankan at keypa hesi somu pund?

Men er tað ikki merkiligast, at sami Th. Petersen, sum við
sak vil noyða nationalbankan at keypa sín pund, rýmir av tingi sum
mótmæli móti at hann — nationalbankin — skal keypa pundini hjá
Føroyingum yvirhøvdur, sum hava meldað pund sín til vekslingar
sambart lógarreglurnar?

Th. Petersen við øllum sínum monnum rýmdi áv
tingi, áðrenn nakar javnaðarmaður ella sambandsmaður
yvirhøvdur hevði sagt eitt einasta orð fyri ella ímóti mál-
inum, ið teir eru so fúkandi illir um.

Hevur nakar sæð so ørkymlaðar og „konfusar“ menn?

Tað minsta, ið kundi verið kraft
av landsins kosnu monnum, er, at
teir standa fyrstu syftu, royna at
verja mál sitt og berjast við teirri
fynd og styrki, ein hevur, ímóti tí,
ið mótsæðumenninir flyta fram.

Mikudagin bardust fólkaflokks-
menn sum úlvar á skó ímóti, at
fiskimenn skuldu hava loyvi at
læna úr »Kongeriget Danmarks
Fiskeribank« og fáa 20 % í stud-
ning frá statinum til nýbyggingar,
meðan teir — fólkaflokksmenn —
dagin eftir — torsdagin — bera
seg sum óðir menn tá ið staturin
sigur, at hann ikki viðvíkjandi tí
peningi, ið rikmenninir her eftir
koma at fortjena, kann veita eitt
tilskot uppá stóvar 3 kr. uppá
pundið.

Staturin má altso ikki veita fiski-
monnum tilskot, men væl geva
rikmonnum studning!

Fólkaflokksmenn royna at ræða
fólk við, at Bretar vilja ikki geva
Føroyingum kvota, um vit javn-
seta dansku og føroysku krónuna.

Tað er yvirhøvdur ikki minsta fon
av høpi í hesum. Bretar hava júst
gðókent — ja, kravt — at amti-
maðurin danska nationalbankans
vegna keypti pundini, tá ið Bret-
land ikki vildi, at sterlingspundini
skuldu vera gjaldoyra innansýndis
í Føroyum.

Fólkaflokksmenn royna mest at
ræða fólk við, at tann danski stat-
urin fer avstað við pundunum, ið
Føroyingar hava vunnið, og at
Føroyingar ikki verða at kunna fáa
pund, tá ið teir skulu brúka tey
til keyp í Bretlandi.

Hetta er so blóðskeivt, sum tað
kann vera.

Sannleikin er, at hin danski stat-
urin hevur nógv meiri pund, enn
hann hevur brúk fyri av tí, at
hann fyri tað fyrsta í sínum dag-
liga handli fær eitt yvirskot av
pundi, tá ið Danmark selir nógv
meiri í Bretlandi enn tað kann
fáa at keypa har, at hann harnæst
fyriuttan hetta yvirskot undir
krignum hevur samlad upp eina
óðiliga rúgvu av pundum við leigu
av skipum og í kriggstrygging fyri
dansk skip, ið eru farin í bretska-
ri tænastu.

Vissað er, at vit til eina og
hverja við kunnu fáa øll tey ster-
lingpund, ið vit hava brúk fyri í
Bretlandi.

Thorstein Petersen roynir í sín-
um á danskum skrivaða riti til
tingið at ræða arbeidararnar við,
at javnsetingin av føroysku og
donsku krónuni vil raka teir.

Eisini hetta er blóðskeivt. Tvørt-

ur móti! Við javnsetingini av teirri
føroysku og dansku krónuni vil
keypikraftin hjá krónuni vaksa við
15 %. Verurnar vilja harav fara
niður áðrenn lógin fer niður. Ar-
beidararnir vilja so vinna aftur
tapið, teir høvdu við at prísirnir
gingu upp áðrenn lógin hækkaði.
Jú meir prístalið fer niður um 250,
jú meir vinna arbeidararnir við
tað, at lógin sigur, at tá ið prís-
talið er farið niður um 250, fellur
lænin aftan á veruprís-lækanina bert
við 0,85 oyru fyri hvørt lækkandi
prístalsstigi. Tað ræður tí mest um
hjá arbeidarunum at fáa veruprís-
irnar niður.

Við at okkara króna fær sama
virði sum tann danska — eina
virðiseking uppá 15 % — kann
ein maður, ið t. d. vil nýta sín
pening til at keypa sær eitt far í
Danmark ella í Bretlandi spara
15000 kr. uppá hvørjar 100.000 kr.
av kostnaðinum.

Trý bátalæg hava akkurát í hes-
um døgum keypt trý far fyri
500.000 kr. og hava við hækkingini
av krónuvirðinum spart 75000 kr.
Allur tann undir krignum upp-
spardi peningurin fær við hæk-
kingini av krónuni eitt meiravirði
uppá 15 %. Sjálvur Richard Long
má kunna fáa hetta til einar 7—8
milliónur í beinleiðis vinningi.

Valuta.

Navnframar menn royna í hesum
døgum at fáa ta skipan í lag, at
Norðarlondini — Danmark, Noregi
og Sverki — skulu hava sama
gjaldoyra, sum mynt.

Hin fyrsti fyrirunurin við hes-
ari skipan er, at ein Dani, Norð-
maður og Svii kann liva, ferðast,
bestilla, keypa og selja í hvørjum
av teim trimum Norðalondunum
við at nýta felagsmyntin. Teim-
um nýstist yvirhøvdur ikki at hava
nakað reks við valutakeyp, valuta-
attestum og valutakannan viðvíkj-
andi um keypið, ferðingin o. s. fr.
er neyðugt. Felagsmynturin at
gjalda alt ið honum tørvar fyri
at kunna keypa, selja, liva og
ferðast innanfyri tey trý londini,
ið er valutaeki.

Hin næsti fyrirunurin, at jú
sterri valutaekið er, tess fjølbroytt-
ari er livið, framleiðslan og hand-
ilin, og tess víðari kring heimin
rækkur kunnleiki til valutana, felagsgjaldoyra. Og um londini

framleiðsluliga, arbeiðsliga, vísinda-
liga og mentunarliga sterk, væl
roynd, veksur heimsins álitið til
valutanina og londini hvørt í sær
við at hvørt landið hjálpir uppá
annað við at økja um kunnleikan
hjá verðini til felagsmyntin.

Jú minni valutaekið er, jú óhand-
igari er valutanin sum tænari og
gjaldoyra hjá landsins íbúgvum.

Hugsu vit okkum ikki at gingið
aftur til danska valuta vildi tað
borið við sær, at ein einstakur
maður ikki kundi farið fótin út
um Føroyar uttan at noyðst fyrst
at søkt um fremmandan valuta.
Hann kundi ikki so frætt sum
betalt sær ein pakka frá »Buldog«
uttan fyrst at farið til bankarnar
at biðið um valuta. Hetta vildi
mangur maður hildið verið meira
enn tvørligt.

Við at hava felags valuta við
Danmark kann tann peningur, vit
nýta dagliga uttan nakað valuta-
sekingarroks nýtast sum gjaldoyra
allastaðni innanfyri hitt danska
kongaríki.

Og tá ið valutanin — sum tann
danska valutanin — er sterk, sterk-
ari enn okkara króna, og tað har-
aftrat týðir ein stórus eygablikki-
ligi keypikraftarvinningur og stuðul
í stríðnum fyri at fáa prísirnar
niður skuldi eingin ivi verið í at
farið yvir til ta dansku valutana.
— Sum nú er, er staturin av
amtmannsins undirskrift bundin til
at rinda munin millum ta dansku
og føroysku krónuna.

At staturin ikki vil ganga við til
at halda fram við hesum ið týðir
eitt tilskot uppá stívar 3 kr. fyri
hvørt pund, vit tjena, er náttúr-
ligt. Og vit kunna ið hvussu er
ikki bera okkum undan at gera
upp við statin, so hann verður
loystur frá hesum tilskoti fyri
framtidina.

Tá ið gingið varð til bráðfengis
valuta-skipanina við amtmansins
undirskrift danska nationalbankans
vegna var tað ein forúseting fyri
hesari valutaskipan, at so brátt sum
samband var aftur fingið við Dan-
mark, skuldi verða uppgjørt.

Vaskarígenta

kann fáa pláss. Løn 70 kr. um
mánaðin og friar kjólar.

Dronning Alexandrines Hospital.

Køksgenta

kann fáa pláss. Løn 70 kr. um
mánaðin og friar kjólar.

Dronning Alexandrines Hospital.